

TEKNISK UDVALGS STUDIETUR TIL WIEN

Rapport

1. til 4. april 2025

INTRODUKTION

Teknisk Udvalgs studietur gik til Wien i Østrig i 2025. Wien er med sine 1,8 millioner indbyggere både en delstat og en storby i Østrig. Byens politiske styringsorgan, Landdagen, består af 100 medlemmer og har den lovgivende magt inden for de områder, der i forfatningen er underlagt forbundslandene. Landdagen kan sammenlignes med en kommunalbestyrelse.

Byen er opdelt i 23 bydele, som administrerer lokale projekter og modtager midler fra Landdagen. Wien har i de seneste år markeret sig som en europæisk metropol, hvor innovative løsninger inden for byudvikling, boligformer og boligfællesskaber afprøves. Byen er også kendt for sit effektive mobilitetssystem, der sikrer god fremkommelighed og prioriterer klimahensyn.

Formålet med studieturen var at bibringe udvalget inspiration til den fortsatte udvikling af udvalgets arbejde. I programmet var der fokus på byudvikling og mobilitet.

I nærværende rapport beskrives besøg og oplæg i programmet. Ligesom der findes et regnskab for turens afvikling.

STUDIETUREN

Udvalget tog afsted den 1. april kl. 15.00 fra Aarhus rådhus og ankom til hotellet i Wien ved midnatstid. Det faglige program startede den 2. april.

Onsdag den 2. april

- Oplæg om Wiens betalbare boliger samt guidet byvandring i Nordbahnhofviertel v. Bojan Schnabel.
- Guidet byvandring – Byudviklingsområdet Aspern Seestadt v. Martin Mitterwalder.
- Byvandring ved Hundertwasser.

Introduktion til Wiens bystrategi og betalbare boliger

Dagen blev indledt med et oplæg om Wiens boligstrategi. Dette omfattede bl.a. de historiske grunde bag, de nutidige ambitioner om boliger til alle og social bæredygtighed, de konkrete regler, investeringer og indsatser. Her blev de seks byfornyelseskontorer introduceret samt deres arbejde med borgerengagement forklaret under et samlet tema: Soft Urban Renewal. Desuden blev deres tilgang til Climate Smart City introduceret og Wiens arbejde med at integrere geotermi, sol og vind og arbejde med vand i byen.

Wiens Nordbahnhofviertel

I Wiens Nordbahnhofviertel vokser en tæt bydel frem, hvor betalbare boliger skaber hjem for 20.000 mennesker. Området, der tidligere husede Nordbanegårdens godsterminal på ca. 85 hektar, har siden 1990'erne gradvist udviklet sig til et levende kvarter. Projekter som Bike City, Living at the Park og Bike & Swim understreger den bæredygtige tilgang. Dette gælder også fokus på mobilitetssystemer i forhold til at skabe gode sammenhænge mellem cyklende, gående og offentlig transport.

Ud over de eksisterende områder omkring Rudolf-Bednar-Park og Austria Campus færdiggøres de sidste etaper – Wohnallee mit Bildungscampus og Freie Mitte – Vielseitiger Rand – inden 2026. Bydelens hjerte er Freie Mitte, en urban vildmark, hvor naturen har genindtaget pladsen mellem gamle jernbanespor og historiske bygninger.

Nordbahnhofviertel er et eksempel på moderne byudvikling, hvor grønne områder og innovativ arkitektur går hånd i hånd.

Aspern Seestadt

Aspern Seestadt er en af Europas største igangværende byudviklingsprojekter og ligger på den tidligere Wien Lufthavn. Området er udviklet med baggrund i en konkurrence om at omdanne området til et attraktivt hjem for 25.000 beboere koblet med ambitiøse investeringer i letbane og kollektiv transport.

I dag er Aspern Seestadt en blomstrende bydel, der breder sig over 800 hektar. Når projektet står færdigt i 2030, vil det huse over 25.000 mennesker og skabe 20.000 arbejdspladser. Bydelen er samtidig et laboratorium for smart city-løsninger, hvor avanceret teknologi understøtter bæredygtig energi og lavemissionsstrategier. Her etableres nye organisationer og samarbejde, der skal understøtte byliv, bykvalitet og muligheden for at leve bæredygtigt.

Aspern Seestadt viser vejen for fremtidens bæredygtige byudvikling, hvor teknologi, grøn mobilitet og livskvalitet og miljøhensyn går hånd i hånd. Besøget rummede et oplæg og en guidet byvandring, hvor byens arkitektur, byrum og parker kunne opleves og diskuteres i forhold til de byudviklingsprojekter, der er i gang i Aarhus.

Byvandring ved Hundertwasser

Friedensreich Hundertwasser (1928-2000) var en østrigsk kunstner, arkitekt og miljøforkæmper, kendt for sin organiske, farverige og naturinspirerede stil. Han afviste lige linjer og standardiseret arkitektur. Hans bygninger er kendetegnet ved buede former, grønne tage, skæve vinduer og levende farver.

Wiens mest berømte lejlighedskompleks - Hundertwasserhaus, bygget i 1980'erne, er et unikt eksempel på bæredygtig og menneskevenlig arkitektur, hvor beboerne lever omgivet af grønne planter og uregelmæssige former. Besøget på Hundertwasser gav inspiration til grønne tage og refleksion over betydningen af det finurlige og skæve i byen.

Den 3. april

- Oplæg om mobilitet og trafikpolitik v. Nils Peters
- Gadeomdannelsesprojekter – Neubaugasse og Argentinertorstrasse
- Funkhaus
- Oplæg om byudvikling og -planlægning v. Lena Rücker

Mobilitet og trafikpolitik

Nils Peters arbejder i Magistratsdirektion Bauten und Technik i Wien, hvor han leder et kompetencecenter for overordnet byplanlægning. Han er specialist i Smart City-strategi, trafik- og mobilitetsplanlægning samt byplanlægning, og oplyste særligt om forsøg med fredeliggørelse af veje og ændringer i transportformer med henblik på at nedbringe CO₂-udledningen i Wien. Dette bl.a. via princippet om at gøre offentlig transport billig for alle.

Gadeomdannelsesprojekter

Wiens fokus på bæredygtig byudvikling har bl.a. resulteret i to markante gadeomdannelser, der skaber grønnere, mere klimavenlige og cykelvenlige byrum.

Neubaugasse var tidligere et af Wiens varmeste områder om sommeren, men med projektet Cool Mile bliver gaden forvandlet til et grønnere og køligere byrum.

Initiativet omfatter 30 nye træer, 6 drikkefontæner, 7 grønne espalier, 36 tågesteler og 100 siddepladser. Gaden bliver desuden cykelvenlig i begge retninger og får 69 nye cykelparkeringspladser. Den eksisterende beplantning bevares og understøtter projektets klimavenlige ambitioner.

Den 1,3 km lange Argentinierstraße i 4. distrikt er blevet forvandlet til en grøn og trafikdæmpet cykelgade inspireret af hollandske løsninger. Projektet, der blev afsluttet i 2024 efter et års arbejde, har lukket et vigtigt hul i Wiens cykelinfrastruktur og forbedret livskvaliteten i kvarteret.

Forvandlingen omfatter 70 nye træer, omkring 100 blomsterbede, trafikdæmpningstiltag og øget plads til fodgængere. Projektet har været en borgerdrevet succes, hvor mere end 10.000 beboere har bidraget til planlægningen.

Med disse initiativer styrker Wien sin position som en foregangsby for grøn og bæredygtig byudvikling, hvor livskvalitet og klimainsats går hånd i hånd.

Funkhaus

Funkhaus Wien er en historisk perle og tidligere hovedsæde for den østrigske radio ORF. Beliggende i det 4. distrikt, har Funkhaus siden 1930'erne været centrum for radioproduktion, musikkoptagelser og lydkunst. Bygningens karakteristiske arkitektur og studiernes unikke akustik gør stedet til en vigtig del af Wiens medie- og musikarv. Funkhaus bruges i dag til kunstatelier, hvor Wien satser på et internationalt kunstnermiljø, koncerter og kulturelle arrangementer, der hylder både fortidens og fremtidens lydlandskaber.

Byudvikling og -planlægning

Lena Rücker arbejder inden for klimabaseret byudvikling og arbejder i afdeling for byudvikling og byplanlægning. Hun har erfaring med Smart City-initiativer og arbejder med projekter, der fokuserer på multipel og midlertidig brug af byrum. Rücker er med til at forme Wiens strategi for bæredygtig byudvikling og bidrager til at integrere klimavenlige løsninger i byens planlægning. Udvalget fik en guidet tur i den historiske bykerne. Det omfattede bl.a. en byvandring i de ældre bydele Opernviertel, Burggarten, Spittelberg og Prater samt et besøg i Stepfansdom.

Den 4. april

- Helmut-Zilk-Park og Neues Landgut
- Donau-kanalen
- Afgang fra Wien kl. 15.30

Helmut-Zilk-Park

Stadsarkitekten viste rundt i Helmut-Zilk-Park og området omkring Neues Landgut. Teknisk Udvalg kunne iagttage konkrete eksempler på trafikdæmpningstiltag og forsøg med midlertidige markeringer i gader med henblik på visualiseringer af kommende indretning. Sidstnævnte kan bl.a. indtænkes i borgerinvolverende processer.

Midlertidig indretning af byrum ved Donaukanalen

Studieturen afsluttedes med en vandring langs Donaukanalen ved Leopoldstadt, som eksempel på udnyttelse af midlertidige byrum. Her er eksempler på, hvordan områder har efterladt plads til, at byens kreative miljøer har udfoldet sig med ikke-blivende indretning, installationer og pop-up udstillinger i byrummet.

Studieturens program blev justeret undervejs på baggrund af lokale anbefalinger.

OPSAMLING OG REFLEKSION

Der er planlagt en opsamling i Teknisk Udvalg med fokus på refleksion over den inspiration og de inputs, der er kommet i forbindelse med studieturen.

DELTAGEROVERSIGT

	Navn	Titel
1	Solveig Munk	Formand for Teknisk Udvalg (EL)
2	Jakob Søgaard Clausen	Medlem af Teknisk Udvalg (DD)
3	Metin Lindved Aydin	Medlem af Teknisk Udvalg (RV)
4	Gert Bjerregaard Christensen	Medlem af Teknisk Udvalg (V)
5	Steffen Wich	Medlem af Teknisk Udvalg (S)
6	Nicolaj Bang	Rådmand for Teknik og Miljø (K)
7	Henrik Seiding	Direktør for Teknik og Miljø
8	Micheal Tolstrup	Forvaltningschef, Teknik og Miljø
9	Jakob Ljungberg	Forvaltningschef, Teknik og Miljø
10	Anne Mette Boye	Stadsarkitekt
11	Lisette Bulig Thoustrup	Sekretariatschef, Teknik og Miljø
12	Kirsten Rehlig Hedegaard	Juridisk konsulent, Borgmesterens afdeling

Regnskab

Post	Beløb i kroner
Transport	49.040 kr
Transport til/fra Billund	5.500 kr
Transport i Wien samt lufthavnstransfer	1.712 kr
Overnatning	42.480 kr
Gaver til oplægsholdere	748 kr
Forplejning	14.503 kr
Total	113.983 kr
Pris per deltager	9.498 kr

